

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

De exceptionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

ad d. c. n. 23. referat ex Riccio decifum, fi folus fuperior pronuncia-
nerit, fententiam irritam effe; ab-
folutumque ad monafterium re-
nuocandum; & à pari argumen-
tantur, cum Concilium vtrum-
que æquè expoftulet, eandem
nullitatem æquè fubfuturam, fi
folus pronunciauerit Ordinarius;
faltem in ordine exempto. quam-
quam enim in non exemptis Or-
dinarius plenior habere iurif-
dictionem videatur; tum ex iure
communis; tum Tridentino; arg.
f. 24. c. 20. §. ad hac. vbi caufæ matri-
moniales (fpirituales, vt carnales)
referuntur Ordinariis; tamen
Trid. d. c. 19. vtrumque coniungit,
ordinarium & fuperiorem fuum,
inquit; id eft regularem: & fortè
exempti Ordinis fignificat. nam
non exempti fuus eft fuperior et-
iam Ordinarius; nifi fuperior in-
telligendus fit ipfius monafterij,
non religionis: vt poft Sell. deci-
fum ait Barbof. in coll. DD. ad Conc.
Trid. ad d. c. 10. n. 23. tum enim di-
uerfus femper erit fiue Ordo fit
exemptus fiue non. fed exempto-
rum, præfertim monialium, prouin-
ciales ferè folent hic interuenire.
& verd in exemptis Ordinarius
non itidem poteft folus procede-
re, tanquam in quos non habeat
iurifdictionem: nifi d. c. 9. delega-
tam. nam quemadmodum per no-
uitiatum quis eximitur à iurifdi-
ctione fæculari, cenfetur de fa-
milia religiofa, gaudet ordinis pri-
uilegijs; Diana & quos citat p. 1. tr. 2.
r. 38. p. 3. c. 1. r. 33. 34. fic confequen-
ter etiam per nouitiatum, ac maxi-
mè profeflionem, quamuis aliquo
ex capite irritam, in religione ex-
empta factam eximitur quis à iu-
rifdictione ordinaria Ecclefiaftica,
etfi iuftè tamen Tridentinum et-
iam Ordinarium interuenire vo-
luit. quod in ea quæftione ftatus
difputetur de libertate, aut vin-
culo matrimonij fpirituales. ve-
tus libertas refpicit Ordinarium:
vinculum voti fuperiorem Ordi-

nis: competenter ergo vtrumque
coniunxit Concilium, & in retam
feria vtriusque fimul iuncti indu-
ftriam, circumfpectionem, &
prudenciam requirit in eo decre-
to. quod ubi, vt fonat, obser-
uandum fuit. fi quis antea habi-
tum fponde depofuerit, nullatenus
ad allegandam quamcumque
caufam admittitur, fed ad mona-
fterium redire cogitur. d. c. 19. quæ
an in hac exempti monafterij quæ-
ftione non obtineant, definiri non
poteft per hanc quæftionem facti,
an appellatum fit.

Sed hæc omnia difcutienda e-
runt coram Iudice Ecclefiaftico.
eoque magis quod refcriptum, de
quo controuertitur, impetratum
fuerit, caufaque inftituta dum ap-
pellata adhuc effer in viujs; ob-
tineretque imprimis adhuc ratio
periculi de quo d. c. oblatæ. d. c.
3. X. de clauæst. de fponf. atque in
decifione negotiorum, caufarum
& litium femper fpectanda fint re-
rum primordia. l. fi donatæ. §. fpon-
fus. D. de donat. inter vir. & vxor. l. fi
filius. D. de lib. & poftb. Tufcus V.
principium attendi debet. conc. 703.

Vt non tantum ratio non fit
caffationis hinc alicuius, aut cau-
fam coram Iudice fæculari tra-
hendi, fed & inutiliter coram eo
tractaretur quæftio facti, an ap-
pellatum fit; cum ea decifionem
caufæ fpirituale principali non ad-
ferat.

De exceptionibus.

RESPONSVM I.

De recusatione Iu-
dicis.

Non ideo poteft quis recusa-
ri, quod formam refcripti
feruauerit. nouit. 43 §. de fufpicionis.
X. de appellat. quia & fines mandati
ei

21.
Primordij
inftituta &
tionis con-
fiderandum.

22.
Vt non tan-
tum abfit
omnis cau-
fa caffationis,
fed neque
laicæ cogi-
tionis caufa
effe poffit.

r.
Recusatio-
nis caufa
non eft reij-
cere appel-
lationes vbi
ius ita de-
creuit, aut
aliàs refcri-
pti formam
feruare.

ei seruandi sunt: nec subterfugere potest illud, nisi grauissimè arguendus c. 21. §. ady. de off. de leg. c. sciscitatus. X. de rescriptis. eo que nec recusari quis potest, quod in causa, in qua ius vetat appellationes, aut inhibitiones curari illas neglexerit; canonibus obediuerit magis; vt maiorum mandatis c. dilect. X. de temp. Ordin. c. qui resistit. or. q. 3. alioquin frustra condantur canones, si obseruare illos iusta fuerit causa recusationis: si mandati rescriptiue fines diligenter obseruare; si Concilij Trid. à merè interlocutoria vetantis appellationem admitti, decreta sequi in culpam trahi possit; aut ad probationem affectatæ causæ. æquius omnino censuit Innocentius III. in d. c. nouit. 43. X. de appell. Iudicem etiam meritò suspectum, tamen recusari non potuisse, dum formulã literarum seruat. *de suspicionis autem obiectis*, inquit, *licet meritò cum tibi suspectum credamus, non tamen, et si fuisset, propter appellationem interpositam ab eo, desistere debuisset, ad quod non proprio motu, sed nostro potius precepto processit.*

2.
An qui in
vna causa
quem con-
demnauit,
ideo in alia
recusari pos-
sit?

Quod verò allegatur c. ad hæc, 6. c. c. proposuit. X. de appellat. quod qui in vna causa appellauit, in alia possit eundem Iudicem vitare, tanquam suspectum: valde rigidè est exaudiendum: ob legem vnic. D. apud eum à quo appellatur, alia in causa agere compellendum. nec vicius, inquit Vlpianus, hoc praetextu, quasi apud offensum Iudicem non debeat experiri; cum denuò possit prouocare. vt grauiam debeant elucere indicia animi inimici, antequam à regula d. l. vnic. recedatur. dicitur quidem naturale esse inimicorum Iudicium velle fugere. c. quod suspecti. 3. q. 5. at Viuianus in Rational. ad d. c. 6. suspiciōnem ait fundari, non super grauamine; sed inimico Iudicis animo: per c. cum super. de off. deleg. appellatiōnem autem super grauamine. c. suggestum. eod. vt quamuis grauamen aliàs illatum non tollat in alia

causa iurisdictionem; d. c. 6. d. l. v. et si ingerat aliquam præsumptionem: c. scribam. de præsump. non tamen vt mox qui grauauit in vna, in alia censeatur grauasse. c. pastor. X. de appell. l. P. apin. D. de minorib. vt cum sale intelligendus sit Francus, & Imola in d. c. 6. c. alij; quod sola appellatio in alia lite sufficiat pro causa recusationis: & satis dicitur Ioan. Andreæ causam grauaminis coram arbitris probandam, ad effectum remotionis: sed indicia animi inimici alia insuper, & grauiam apparere oportere. tunc enim ratio d. l. vnic. quod possit demouere, non ita est efficax: cum vehemens tum sit improbitum grauandi præsumptio. & fortius sit imminetentem ictum auertere; quàm post vulnus modelam adferre. l. fin. c. in quib. causis in re. rest.

Et verò hæc ita omnia; cum in diuersis causis illatum grauamen allegatur: ceterum cum in eadem causâ, id est ex interlocutoris sententiis grauamen obtenditur, non idem nunc obicitur obitante c. 20. §. 24. Conc. Trid. at hic grauamen non aliud allegatum fuit; quàm circa gesta aut decreta in hac causa attentatorum: que summariissima est; & sententia attentatorum reuocatoria merè interlocutoria. vt demonstratum §. de appell. r. 2. 3.

Detulit nihilominus delegatus recusationi, ne vel vmbra inordinati processus præberet receptione, quamuis frivola, negligens. c. iuxta c. de petit. X. de accusat. non est homini, qui separat se à contemptibus. prouerb. 20. quamuis & in principio id proponi debuisset. c. inter. X. de re iud. & remisit non ad arbitros; sed, vt oportuit c. iuxta c. de off. deleg. in 6. ad conuictos. dimissamque semel iurisdictionem noluit resumere. iuxta c. signat. de off. deleg. vt, quamuis locus foret opus non fuerit arbitris, super cognitione causæ. Molina de Iust. & iur. 199.

rom. s. trac. s. de iuris d. disput. 23. n. 8. fa-
cit gl. in c. 1. de except. verb. sine confess.
ad exemplum illius qui appellationi
desert, etiam iniusta. c. cum appellat.
de appell. in 6. quæ omnia magis ar-
guunt delegatum causam non affe-
ctasse retinere; quam iure obtri-
ctus fuerit suscipere: d. §. ad iuri. &
formam sequi rescripti: *ibidem in
fin.* & attentata imprimis & ante
omnia retinere, & non obstante
appellatione, aut inhibitione in-
tegrum restituere. c. non solum. de ap-
pell. in 6.

De Iureiurando.

RESPONSVM I.

*Rectè reo impositum iu-
rumentum aduersus
quem non probatum
satis, sed aliqua
presumptio est.*

Appellatum est à Iudice, qui
reo iurandum imposuit,
negat actricem semiplenè, aut satis
probasse; vt ille huiusmodi onere
gruari possit: quin potius censum-
dum sit illa non probante, se fuisse
absolendum. *l. qui accusare. C. de e-
den. c. vlt. §. sanè. x. de iureiurand.* licet
ex aduerso, dum actor plenè proba-
uit, si iurare insuper cogatur,
gruari censetur. adeo vt consue-
tudo contraria sit reprobata. c. 2. x.
de probat. eamque ob causam non
immeritò disputari à DD. an,
quando actor nihil probauit, de-
ferre reo iuramentum possit, & ille
iurare teneatur, aut referre? &
quamquam comuniùs id obtinuit,
ob legem tutor. D. de iureiurand. omni-
bus, inquit, probationibus aliis deficien-
tibus iurandum deferens audiendus
est. *l. vlt. C. de fideicommiss. l. generali-
ter. C. de reb. credit.* vbi in litis prin-

cipio, cum nihil probatum esse po-
test, deferri potest iuramentum.
quoniam manifesta turpitudinis sit,
nolle iurare, vel iuramentum referre;
nihilominus iudicem eodem loco
non esse, qui reum cum probatum
nihil est, debeat absoluerè: cum
plenè; condemnare: cum semiple-
nè actori deferre; si persona sit le-
galis, & aliàs requisita concu-
rant.

Enimvero maximum, inquit Ca-
ius, in l. 1. D. de iureiurand. remedium
expediendarum litium in usum venit
iurandi religio. idemque in l. 31. so-
lent, inquit, sæpè Indices in dubiis causis
exacto iuramento iudicare. & lex 3. C.
eod. existente inopia, inquit, probatio-
num, per iudicem iureiurando causâ cog-
nita res decidi oportet. & d. lex gene-
raliter C. eod. tam in Iudice, quam
in parte loquitur. & d. c. 2. X. de
probat. illud suffragium admittit,
cum alia, inquit, legitime proba-
tiones defunt. Sed illud in quæstio-
nem vocatum est, cui, & quando,
deferendum sit iuramentum? quàm
tractant gloss. in d. l. 3. & DD. in d. lo-
cis. & Busius in Commentar. ad Pandect.
ad d. l. 31. vbi etiam refutat Donelli
& Duareni opinionem: qui causas
tum demum dubias intelligunt,
cum pares vtriusque sunt proba-
tiones: & ob imperfectam proba-
tionem iuramentum negant de-
ferri, sed claro iure decum est ob
inopiam probationum deferri iu-
rumentum: idque citatæ leges e-
uincunt: atque non in parte tan-
tùm; sed & in Iudice exprimunt:
quem etiam cognita causâ id face-
re dicit d. l. 3. exacto iuramento so-
lere; d. l. 31. remedium expedien-
darum litium; d. l. 1. (expedit au-
tem Iudex) & clarissimis terminis
d. l. generaliter.

Sed super omnia eminet d. §. sa-
nè. vbi postquam dictum, si actor
omnino nihil præstiterit, reum ab-
soluendum esse; præsumptione verò,
inquit, faciente pro illo, reo deferri po-
test ad ostendendam suam innocen-
tiam iuramentum. eamque præ-
sum.

2.
Cum aliqua
presum-
ptione gra-
uatur.